

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

MÁSODIK SEKCIÓ

BALOGH kontra MAGYARORSZÁG

(47940/99 sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2004. július 20.

Ezen határozat az Egyezmény 44. Cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

A Balogh kontra Magyarország ügyben,

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

J.-P. COSTA, *elnök*

A.B. BAKA,

L. LOUCAIDES,

C. BÎRSAN,

K. JUNGWIERT,

V. BUTKEVYCH

A. MULARONI, *bírák*

és S. DOLLÉ, *a Szekció hivatalvezetője*

2003. május 13-án, május 25-én és 2004. június 29-én tartott zárt ülésén

az utolsóként említett időpontban elfogadott alábbi határozatot hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Magyarország ellen benyújtott kérelem (47940/99 sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (az "Egyezmény") 34. cikke alapján Balogh Sándor (a "kérelmező") magyar állampolgár 1999. április 8-án terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezőt Furmann I., Miskolcon praktizáló ügyvéd képviselte, aki a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Jogvédő Irodájának ("NEKI") is munkatársa. A Magyar Kormányt (a "Kormány") képviselője, Hóltzl Lipót, az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkára képviselte.

3. A kérelmező azt állította, hogy az Egyezmény 3. cikkét megsértve a rendőrség bántalmazta, s hogy bántalmazása miatt tett panaszát nem vizsgálták ki hatékonyan.

Továbbá, az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdése alapján panaszolta, hogy ügyét nem vihette független és pártatlan bíróság elé, s az Egyezmény 13. cikkében foglaltakkal szemben hatékony jogorvoslathoz sem jutott. Végül, a 3. és 13. cikkel együtt olvasott 14. cikk alapján előterjesztette, hogy roma származása miatt megkülönböztetést alkalmaztak vele szemben.

4. A kérelmet a Bíróság Második Szekciójára osztották (Bírósági Szabályzat, 52. § 1. bek.). A Bírósági Szabályzat 26. § 1. bekezdésének megfelelően e Szekción belül megalakult az ügyet elbíráló Kamara (Egyezmény 27. cikk, 1. bekezdés).

5. 2001. november 1-jén a Bíróság megváltoztatta Szekcióinak összetételét (Szabályzat 25. § 1. bek.). Az ügyet az új összetételű Második Szekcióra osztották (Szabályzat 52. § 1. bek.).

6. 2003. május 13-án hozott határozatával a Bíróság részben elfogadhatónak nyilvánította a kérelmet.

7. A kérelmező és a Kormány is észrevételeket terjesztett elő az ügy érdemével kapcsolatban (Szabályzat 59. § 1. bek.) A felekkel folytatott konzultáció után a Kamara úgy határozott, hogy az ügy érdeméről nem szükséges tárgyalást tartani (Szabályzat 59. § 3. bekezdés vége).

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

8. A kérelmező 1958-ban született és Miskolcon, Magyarországon él. Roma származású.

9. 1995. augusztus 9-én a kérelmező B.-né és S. kíséretében házaló kereskedés formájában teherautóról szemet árusított Orosházán. Egy meghiúsult üzlet után néhány vásárló feljelentést tett a rendőrségen a három személy ellen, akik úgy hagyták el udvarukat, hogy nem adták vissza szénvásárlási utalvényaikat. Délután 5.45 körül két helyi rendőr megállította a kérelmező teherautóját, s arra utasította a kérelmezőt és társait, hogy jelenjenek meg az Orosházi Rendőrkapitányságon. A kapitányságon S. és K. rendőrök kihallgatták a kérelmezőt.

10. A kérelmező azt állítja, hogy kihallgatása során az egyik rendőr többször megütötte az arcát és a bal fülét, a másik pedig a vállára mért ütésekkel. A rendőrök azt követelték, hogy mondja meg, hova rejtette a lopott utalványokat.

11. Amikor a kérelmezőt kétórás kihallgatás után elengedték, B.-né és S., továbbá B. és M. – akik a kérelmező, illetve társai ismerősei – a rendőrkapitányság földszintjén találkoztak a kérelmezővel.

A kérelmező azt állította, hogy amikor társaival elhagyta a kapitányság épületét, a rendőr az alábbi figyelmeztetést intézte hozzájuk: "Mondjátok meg a miskolci cigányoknak, hogy jobban járnak, ha nem teszik be a lábukat Orosházára."

12. Miután 1995. augusztus 11-én hazatért Miskolcra, a kérelmező felkereste házi orvosát, V. doktort, aki azt tanácsolta neki, hogy menjen el a Diósgyőri Kórház Fül-, Orr-, Gégészei Osztályára. 1995. augusztus 14-én C. doktor dobhártya-helyreállító operációt végzett a kérelmezőn, akinek dobhártyája sérüléssel szakadás (traumás perforáció) következtében károsodott. 1995. augusztus 16-án C. doktor jelentette az ügyet a rendőrségnek.

13. 1995. augusztus 28-án a kérelmezőt elbocsátották a kórházból. Az ekkor kiállított zárójelentés konkrét időpontra utalás nélkül megállapítja, hogy a kérelmező bal oldali dobhártyája sérülés következtében átszakadt. Ezt a következtetést tartalmazza két további orvosi látlet is, amelyeket

1995. augusztus 25-én dr. C., 1995. szeptember 29-én pedig dr. V. állított ki. Az 1997. szeptember 10-én kiállított látlelet a “bal fül hangérzékelésének enyhe-közepes fokú elvesztéseként” jellemezte a kérelmező sérülését.

14. 1995. szeptember 25-én a Csongrád Megyei Ügyészségi Nyomozó Hivatal arról tájékoztatta a kérelmezőt, hogy a C. doktor által augusztus 16-án előterjesztett információ alapján büntetőeljárás indult az ügyben érintett rendőrök ellen. A rendőrök ellen “kényszervallatás” és “hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás” miatt indult eljárás.

15. A Nyomozó Hivatal kihallgatta a kérelmezőt és több tanút. A kérelmező oldaláról négy személyt hallgattak ki. S. a következőket állította:

“[A kapitányság épületében] találkoztam a kérelmezővel [...], akinek arca a bal fül alatti részen kékes színű és kissé feldagadt volt. Megkérdeztem tőle, hogy bántották-e. Azt mondta, hogy kicsit bántották, s arcának bal oldalára mutatott mondván, hogy ott fáj. Azt mondta, hogy arra a fülére nem hall.”

B.-né a következőket állította:

“[Amikor a kérelmezőt a földszintre kísérték], feltűnt, hogy arcának bal oldala és bal füle fel volt dagadva. Azt gondoltam, hogy megverték. Kérdeztem, hogy így volt-e, amire csak annyit mondott, hogy egy kicsit megverték [...] Jól emlékszem, hogy arcának bal oldala vörös volt, még az ujjnyomokat is láttam rajta.”

M. a következőket állította:

“[Amikor a kérelmező végül lejtött a földszintre], azonnal feltűnt, hogy a bőre vöröses-kékes a bal füle körül, s még alatta a nyakán is. Biztos voltam abban, hogy az arca pofon miatt dagadt fel. Megkérdeztem, hogy bántották-e, mire azt felelte: ’Egy kicsit’”.

B. a következőket állította:

“[Amikor a kérelmezőt lekísérték a földszintre], azonnal látszott, hogy arcának bal oldala és bal füle vörös volt. Nyilvánvaló volt, hogy megverték. B.-né meg is kérdezte tőle, hogy bántották-e. Először azt mondta, hogy nem. Aztán én is megkérdeztem. Akkor azt felelte: ’Egy kicsit’”.

A Nyomozó Hivatal meghallgatta V. doktort és négy olyan rendőrt is, akik a kérelmező kihallgatásakor ügyeletet teljesítettek a rendőrkapitányságon.

A rendőr tanúk tagadták, hogy tudomásuk lenne a kérelmező bántalmazásáról.

1995. november 15-én foganatosított kihallgatásukon S. és K. gyanúsított rendőrök tagadták a kérelmező által felhozott vádakat.

S. rendőr többek között a következőket állította:

“Emlékszem, hogy [a kérelmező] valami olyasmit mondott, hogy teherautó-sofőrként [...] dolgozott azoknak az embereknek, hogy ledolgozza a felesége adósságát [...] Panaszkodott [társaira], hogy sokkal több munkára kényszerítik, mintha pénzért dolgozna, s egyik kollégámnak még azt is említette, hogy emiatt vagy ott fogják hagyni, vagy megverik az úton.”

K. rendőr többek között a közvetkezőket állította:

“A kikérdezés után S. rendőr azt mondta, hogy [a kikérdezett személyek] is veszekedtek egymással, lehet, hogy nem jól fizettek [a kérelmezőnek], pénz, vagy valami ilyesmi miatt veszekedtek [...]”

16. 1995. november 16-án a Nyomozó Hivatal által kirendelt orvosszakértő megállapította, nem zárható ki, hogy a kérelmező sérülése olyan módon keletkezett, ahogyan azt a kérelmező állította. Ugyanakkor az orvosszakértő véleménye szerint nem lehetett megállapítani, hogy fülén a szóban forgó sérülés kihallgatása előtt, kihallgatása alatt, vagy pedig azt követően keletkezett.

17. 1995. november 30-án a Nyomozó Hivatal meggyőző bizonyítékok hiánya miatt megszüntette a büntetőeljárást K. és S. rendőrök ellen. 1995. december 12-én a kérelmező panaszt tett a megszüntető végzés ellen.

18. 1996. január 24-én az Orosházi Városi Ügyészség elrendelte a nyomozás folytatását, valamint a kérelmező, az érintett rendőrök, és a különböző tanúk szembesítését. Az Ügyészség további tanúk meghallgatását is elrendelte.

19. A folytatódó eljárás keretében a Csongrád Megyei Ügyészségi Nyomozó Hivatal 1996. március 1-én szembesítette a kérelmezőt a gyanúsított rendőrökkel és egy harmadik rendőrrel, akit új tanúként hallgattak meg.

20. 1996. március 6-án a Nyomozó Hivatal megszüntette a nyomozást. Egyrészt a kérelmező – aki állításait az eljárás során mindvégig következetesen fenntartotta – és társai, másrészt az ügyben érintett rendőrök vallomásai, illetve a kérelmező és a rendőrök szembesítése alapján a Nyomozó Hivatal megállapította, hogy bár a kérelmező sérülései keletkezhetnek az általa elmondott módon, nem lehetett minden kétséget kizáró módon megállapítani, hogy a sérüléseket kihallgatása előtt vagy után szenvedte el.

Mivel az állított incidensnek nem volt közvetlen szemtanúja, és az ügyben keletkezett orvosi szakvélemény nem volt egyértelmű azt illetően, hogy a kérelmező sérülése mely időpontban keletkezett, a Nyomozó Hivatal megalapozatlanság miatt kénytelen volt elutasítani a kérelmező által felhozott vádakát, s kénytelen volt megszüntetni az eljárást.

A végzés felhívta a kérelmező figyelmét arra, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény 148. § (1) és (4) bekezdése alapján az ügyészségnél panaszt

tehet a nyomozás megszüntetése ellen. Ezt a végzést 1996. március 11-én kézbesítették a kérelmező számára.

A kérelmező nem tett panaszt a végzés ellen.

1996. augusztus 1-jén a kérelmezőt 50%-osan csökkent munkaképességűvé nyilvánították *asthma bronchiale* és megromlott hallás miatt; e két tényező jelentőségét külön-külön nem határozták meg. A csökkent munkaképesség miatt nem tudta meghosszabbítani vezetői engedélyét és nem tudott sofőrként elhelyezkedni.

21. 1998. március 30-án a kérelmező kártérítést kért az incidens miatt a Belügyminisztériumtól. Válaszként 1998. április 16-án a kompetens Békés Megyei Rendőrfőkapitányság arról tájékoztatta a kérelmezőt, hogy nem jogosult kártérítésre, mert nem terjesztett elő panaszt az 1996. március 6-i megszüntető végzés ellen, ilyen módon nem merített ki egy rendes jogorvoslatot, amelynek kimerítése az államigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség megállapításának előfeltételét képezte.

22. 1998. április 22-én a kérelmező a NEKI-t kérte fel arra, hogy ügyében eljárjon. A NEKI által 1998. augusztus 19-én beszerzett újabb orvosszakértői vélemény megállapította, hogy a dobhártya sérülés miatti átszakadását rendszerint a fülre mért ütés okozza. Bár az orvosszakértőnek nem állt rendelkezésére a korábbi orvosszakértői vélemény, az események kérelmező által előadott verzióját elképzelhetőnek találta.

23. Ezen új bizonyíték alapján 1998. augusztus 25-én a NEKI panaszt tett a Legfőbb Ügyészségnél az 1996. március 6-i határozat ellen, s a büntetőeljárásról szóló törvény 141. §-ra hivatkozva a büntetőeljárás újbóli megnyitását kérte

24. 1998. október 5-én a Csongrád Megyei Főügyészség végül elutasította a panaszt. Indokolt határozatában az ügyészség megállapította, hogy:

“alaposan áttanulmányozta az ügyiratban foglalt dokumentumokat.”

A határozat megemlítette, hogy koherens tanúvallomások, illetve meggyőző orvosszakértői vélemény hiányában lehetetlen volt bizonyítani akár azt, hogy a kérelmező sérülése rendőrségi fogvatartása során keletkezett, akár pedig azt, hogy a sérülést a gyanúsított rendőrök követték el. Az ügyészség észrevételezte, hogy a kérelmezőt 1995. augusztus 9-én hallgatták ki, de ő csak augusztus 11-én fordult orvoshoz. A határozat megállapította, hogy az új orvosszakértői vélemény semmilyen olyan új tény nem tartalmazott, amely indokolta volna a nyomozás folytatását vagy a gyanúsítottak elleni vádemelést. Az ügyészség arra a következtetésre jutott, hogy az ügyet meg kell szüntetni, mivel a kérelmező állításait nem lehetett bizonyítani. A határozatot 1998. október 14-én kézbesítették a NEKI számára.

II. RELEVÁNS HAZAI JOGSZABÁLYOK

25. A büntetőeljárásról szóló, többször módosított 1973. évi I. törvény 55. § (1) bekezdése kimondja:

“Magánfél az a sértett, aki a büntetőeljárásban polgári jogi igényt érvényesít.”

A büntetőeljárásról szóló törvény 141. § kimondja:

“(1) A nyomozás megszüntetése nem akadályozza annak, hogy a bíróság ugyanabban az ügyben utóbb az eljárást folytassa.”

A büntetőeljárásról szóló törvény 148. § kimondja:

“Jogorvoslat a nyomozás során

Akinek a határozata, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása a jogait vagy érdekeit sérti, emiatt panasszal élhet.

(...)

(4) A panaszt a határozat közlésétől, illetőleg az intézkedésnek vagy az intézkedés elmulasztásának a panaszra jogosult tudomására jutásától számított nyolc napon belül lehet a hatóságnál megtenni.

(5) Ha a hatóság a panasznak nem ad helyt, az iratokat huszonnégy órán belül a panasz elbírálására jogosult ügyésznek köteles nyilatkozatával együtt megküldeni. Az ügyész a panaszt nyolc napon belül elbírálja.

(6) A panaszt akkor is el lehet utasítani, ha elkésett, vagy nem jogosulttól származik.”

26. A Polgári törvénykönyvről szóló, többször módosított 1959. évi IV. törvény 339. § (1) bekezdése kimondja:

“Aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható.”

A Polgári törvénykönyvről szóló törvény 349. § kimondja:

“(1) Államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

(...)

3) Ezeket a szabályokat kell alkalmazni a bírósági és ügyészségi jogkörben okozott kárért való felelősségre is, ha jogszabály másként nem rendelkezik.”

27. A Polgári perrendtartásról szóló, többször módosított 1952. évi III. törvény 3. § (5) bekezdése kimondja:

“Ha törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a polgári perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas ...”

A Polgári perrendtartásról szóló törvény 4. § (1) bekezdése kimondja:

“A bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti.”

A Polgári perrendtartásról szóló törvény 152. § (1) bekezdése kimondja:

“Ha a per eldöntése ...előzetes kérdés elbírálásától függ, a [polgári] bíróság a per tárgyalását ennek az eljárásnak jogerős befejezéséig felfüggesztheti...”

A JOG

I. A KORMÁNY ELŐZETES KIFOGÁSA

28. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelem elfogadhatóságáról szóló határozatában a Bíróság a Kormány előzetes kifogását csak abból a szempontból vizsgálta meg, hogy a kérelmező eleget tett-e a hathónapos szabálynak, holott a Kormány valójában arra alapozta a kifogást, hogy a kérelmező elmulasztotta a hazai jogorvoslatok kimerítését azzal, hogy nem élt egy rendes jogorvoslattal – a büntetőeljárásról szóló 148.§ szerinti panasszal (ld. fenti 20. és 25. bekezdés) – a büntetőeljárást megszüntető végzés ellen. A Kormány véleménye szerint egy rendkívüli jogorvoslat igénybe vétele ugyan megszakíthatja a hathónapos határidőt, de ez nem mentesíti a kérelmezőt azon következmények alól, amelyek a rendelkezésére álló valamennyi hazai jogorvoslat kimerítésének az elmulasztásából fakadnak. A kérelmező elmulasztott időben panaszt tenni, s ezt a mulasztást nem ellensúlyozza, hogy később egy rendkívüli jogorvoslattal élt. Az igazságszolgáltatás érdeke azt kívánja, hogy a kérelmezők először és mindenekelőtt azon jogorvoslatokat vegyék igénybe, amelyek a leghatékonyabbak, s ha a kérelmezők nem élnek időben a rendes jogorvoslatokkal, akkor mulasztásukat nem orvosolhatják megkésetten felhasznált rendkívüli jogorvoslatokkal.

A kérelmező nem tett megjegyzést e ponttal kapcsolatban

29. Az Egyezmény 35. cikkének 1. bekezdése kimondja:

“Az ügyet csak akkor lehet a Bíróság elé terjeszteni, ha az összes hazai jogorvoslati lehetőséget már kimerítették a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak megfelelően, és pedig attól az időponttól számított hat hónapon belül, amikor a hazai végleges határozatot meghozták.”

30. A Bíróság megismétli, a hazai jogorvoslati lehetőségek kimerítésének a követelménye megkívánja, hogy a kérelmező rendeltetésszerűen használja fel azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek hatékonyak, elégségesek és elérhetők az Egyezményben biztosított jogok megsértése esetén. Ahhoz, hogy hatékony legyen, a jogorvoslatnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy közvetlenül orvosolja a kifogásolt sérelmet (*Mathias Berns and Joseph Ewert v. Luxembourg*, no. 13251/87, Commission decision of 6 March 1991, DR 68, pp. 137, 164).

31. A Bíróság észrevételezi, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény 141. §-a a megszüntető végzés ellenére lehetővé teszi a nyomozás folytatását. A jelen ügyben a NEKI, új bizonyítékkal a birtokában, azt kérte az ügyészségtől, hogy e rendelkezést alkalmazva folytassa az eljárást. A Megyei Ügyészség nem utasította el a panaszt időn túliként, hanem alaposan kivizsgálta a kérelmező állításait.

A Bíróság számára az a tény döntő, hogy az ügyészség érdemben vizsgálta a kérelmező állításait, s ha indokoltnak találta volna, akkor folytathatta volna a nyomozást.

32. Ezen körülmények között a Bíróság meg van győződve arról, hogy a NEKI 1998. augusztus 25-én tett panaszja hatékony és elégséges jogorvoslat volt. Ebből következően a Kormány hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztásával kapcsolatos előzetes kifogását el kell utasítani.

II. AZ EGYEZMÉNY 3. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

33. A kérelmező panaszolja, hogy a rendőrség bántalmazta, megsértve az Egyezmény 3. cikkét, amely kimondja:

“Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.”

A. A kérelmező érvei

34. A kérelmező hangsúlyozza, hogy az áldozat számára nehéz a fogdában elkövetett rendőri brutalitás bizonyítása. Ezért a Kormánynak kell elfogadható magyarázatot adni a kérelmező sérüléseire, s bizonyítania, hogy képviselői nem felelősek a sérülésekért. A hatóságok azonban ahelyett, hogy megbizonyították volna, hogy nem az Állam képviselői okozták a kérelmező sérüléseit, vagy elfogadható magyarázattal szolgáltak volna a sérülésekre, vagy vádat emeltek volna a gyanúsított rendőrök ellen, mindössze annak megállapítására szorítkoztak, hogy bár a kérelmező

sérülései keletkeztek az általa elmondott módon, nem lehetett minden kétséget kizáró módon megállapítani, hogy a sérülések nem a kihallgatás előtt vagy a kihallgatás után keletkeztek (ld. fenti 20. bek.).

35. Valójában a hatóságok elismerték, hogy a kérelmező állításai elfogadhatók. Elismerték, hogy az eljárás során következetesen és teljes mértékben fenntartotta állításait (ld. fenti 20. bek.), s megjegyezték, hogy a kérelmező társai alátámasztották a kérelmező beszámolóját azzal, hogy megerősítették: szabadon bocsátásakor a kérelmező arca vörös volt, s azonnal elmondta nekik, hogy bántalmazták.

36. Ezen megfontolások és az orvosi bizonyítékok ellenére a Kormány tagadta az incidens megtörténtét, és nem adott elfogadható magyarázatot a kérelmező sérüléseire.

37. A késedelmes orvoshoz fordulással kapcsolatban a kérelmező azt állította, hogy az incidenst megelőzően nem volt dolga a rendőrséggel és más hatósággal sem. Ezért nem tudta, hogy sérülései miatt fontos azonnal kapcsolatba lépni a hatóságokkal. Bár sérülései azonnali orvosi ellátást igényeltek, megalázottságot és szégyent érzett az eset miatt. Mivel nem ismerte a városokat, amelyeken a hazafelé tartó út során áthaladt, csak akkor kért orvosi segítséget, amikor hazaért lakóhelyére. A közben eltelt időben azonban sérüléseinek súlyossága miatt folyamatosan fájdalmai voltak.

B. A Kormány érvei

38. A Kormány fenntartotta, hogy a hazai hatóságok által lefolytatott nyomozás eredményeként sem kizárni, sem pedig bizonyítani nem lehetett, hogy a kérelmező sérüléseit az öt kihallgató két rendőr okozta.

39. A Bíróság *Selmouni kontra Franciaország* ([GC], no. 25803/94, ECHR 1999-V), *Ribitsch kontra Ausztria* (judgment of 4 December 1995, Series A no. 336) és *Tomasi kontra Franciaország* (judgment of 27 August 1992, Series A no. 241-A) ügyekben hozott ítéleteire hivatkozva a Kormány elfogadta, hogy amikor egy személyt őrizetbe vesznek, s szabadon bocsátásakor sérüléseket találnak rajta, akkor a 3. cikk alapján az Államra hárul az a teher, hogy elfogadható magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. A kérelmező esetében azonban a körülmények eltérőek voltak. A kérelmezőn nem fogvatartása során, s nem szabadon bocsátásakor találtak sérüléseket. Sérüléseit csak szabadon bocsátása után két nappal állapították meg és kezdték kezelni. Ez a körülmény igazolja a nyomozó hatóság határozatát, amely bizonyíték hiányában elutasította a kérelmező panaszát. A Kormány ilyen módon mentesül azon kötelezettség alól, hogy elfogadható magyarázatot adjon a kérelmező sérüléseire.

40. Igaz, hogy a kérelmező sérülésével kapcsolatban egyetlen magyarázat áll rendelkezésre, s ez a kérelmező saját verziója arról, hogy mi történt a rendőrkapitányságon. Beszámolójának hitelességét azonban lehetetlen volt minden kétséget kizáró módon bizonyítani, s elbeszélését az

ügyészség nem találta elég meggyőzőnek ahhoz, hogy vádat emeljen az érintett rendőrök ellen. Amiatt, hogy a kérelmező késedelmesen fordult orvoshoz – s a *Selmouni* ügyel szemben, amelyben a hatóságoknak csak arra a kérdésre kellett választ találniuk, hogy Selmouni úr sérülései hogyan keletkeztek – a kérelmező ügyében az orvosszakértő maga sem tudta biztosan megállapítani, hogy a kérelmező sérülései kihallgatása előtt, alatt, vagy után keletkeztek.

41. Továbbá, a kérelmező a rendőrök mint egyének elleni vádemelést kívánta elérni ahelyett, hogy polgári kártérítési pert indított volna. A Kormány úgy véli, e választással a kérelmező hallgatólagosan tudomásul vette, hogy a rendőröket csak akkor terheli büntetőjogi felelősség, ha bűnösségük minden kétséget kizáró módon bebizonyosodik. Ha a kérelmező kártérítési pert indított volna, akkor nem érvényesült volna ilyen szigorú bizonyítási követelmény, s állításait könnyebben tudta volna bizonyítani.

42. A Kormány továbbá észrevételezte, hogy a kérelmező által adott magyarázatot megkérdőjelezi a gyanúsított rendőrök egyikének tanúvallomása, aki a sérülések okára vonatkozóan egy másik lehetséges magyarázatra utalt (ld. fenti 15. bek. végig). Bár ezt a beszámolót – amely a kérelmező társait is kapcsolatba hozta a kérelmező sérüléseivel – további bizonyítékok nem támasztották alá, mindazonáltal alkalmas volt arra, hogy kétségbe vonja a kérelmező állításainak igazságtartalmát.

43. Továbbá, a Kormány fenntartotta, hogy eljárás-megszüntető határozatát az ügyészség a bíróságok által ilyen ügyekben megkívánt bizonyítottsági szint ismeretében azt követően hozta meg, hogy a releváns hazai esetjog fényében gondosan mérlegelte a rendőrök ellen összegyűlt bizonyítékok bizonyító erejét. Amikor a NEKI a kérelmező képviselőjében két és fél évvel később megtámadta a határozatot, akkor az ügyészségnek egy újabb tényezőt is figyelembe kellett vennie annak eldöntésekor, hogy vádat emeljen-e az állítólagos elkövetők ellen, nevezetesen a cselekmény elkövetése óta eltelt hosszú időt.

C. A Bíróság értékelése

44. Amint azt a Bíróság számos alkalommal észrevételezte, a 3. cikk a demokratikus társadalom egyik alapvető értékét védi. Az Egyezmény még a legnehezebb körülmények között is – mint a terrorizmus vagy a bűnözés elleni harc – abszolút módon tiltja a kínzást, vagy az embertelen, megalázó bánásmódot vagy büntetést. Az Egyezmény és az Első, valamint a Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv legtöbb anyagi jogi rendelkezésétől eltérően a 3. cikk nem enged kivételt, s nem tesz lehetővé eltérő szabályozást még a nemzet létét fenyegető rendkívüli állapot esetét szabályozó 15. cikk alapján sem.

45. A Bíróság emlékeztet arra, hogy a bántalmazásnak a súlyosság egy minimális fokát el kell érnie ahhoz, hogy a 3. cikk hatálya alá essék. E

minimum megítélése relatív: az ügy körülményeitől, így a bántalmazás időtartamától, fizikai és lelki hatásaitól és – bizonyos esetekben – az áldozat nemétől, korától és egészségi állapotától is függ. Szabadságától megfosztott személy esetében az olyan fizikai erő használata, amit a személy magatartása nem tett feltétlenül szükségessé, sérti az emberi méltóságot, és a 3. cikkben lefektetett jogot (*Tekin v. Turkey*, judgment of 9 June 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-IV, pp. 1517–18, §§ 52 and 53).

46. A jelen ügyben a Bíróság úgy találja, hogy a kérelmező által elszenvedett sérülés kellően súlyos volt ahhoz, hogy a 3. cikk szerinti bántalmazásnak minősüljön (ld. pl., *A. v. the United Kingdom*, judgment of 23 September 1998, *Reports* 1998-VI, p. 2699, § 21; és a fent említett *Ribitsch* judgment, 9. és 26. o., 13. és 39. bek). Azt kell megvizsgálni, hogy a 3. cikk alapján az Állam felelős-e ezen sérülésekért.

47. A Bíróság megismétli, hogy ha egy személyt egészségesen vesznek őrizetbe, de szabadon bocsátásakor sérülések vannak rajta, akkor az Államnak kell elfogadható magyarázattal szolgálnia a sérülések keletkezését illetően (ld. pl., *Selmouni v. France*, *op. cit.*, § 87).

48. A Bíróság megjegyzi, az orvosi láttelek megerősítették, hogy a kérelmező baloldali dobhártyája sérülés következtében átszakadt. Az egyik igazságügyi szakértő szerint az ilyen sérülések leggyakoribb oka az arccal mért ütés. A Bíróság észrevételezi, hogy a rendőrségi fogdában 1995. augusztus 9-én kihallgatott kérelmezőről négy társa azt mondta, hogy vörös és feldagadt arccal hagyta el a kapitányságot. A szemtanúk egybehangzóan azt vallották, hogy a kérelmezőt bizonyára megverték. Igaz, a Kormány előterjesztése szerint kihallgatása során a kérelmező jelezte, hogy kellemetlenségtől tart, és ezzel összefüggésben ismerőseit említette. Ez a megjegyzés azonban nem vág egybe azzal a ténnyel, hogy a kérelmező következetesen fenntartotta, hogy fogvatartása alatt a rendőrök bántalmazták. Továbbá, az ügy irataiból kiderül, hogy a kérelmező társait egyszer sem kérdezték meg arról, hogy mit jelent a kérelmező állítólagos megjegyzése. A Bíróság számára a kérelmező sérülésének ezen magyarázata nem meggyőző.

49. Igaz, a kérelmező nem kért orvosi segítséget az állított incidens estéjén, sem másnap, hanem csak 1995. augusztus 11-én. Figyelemmel azonban arra a tényre, hogy saját lakóhelyére hazaérve azonnal orvoshoz fordult, a Bíróság nem tulajdonít döntő jelentőséget e késedelemnek, amely egyébként sem tekinthető olyan lényegesnek, hogy az megghiúsítsa ügyét a 3. cikk alapján.

50. Nem lehet eltekinteni attól, hogy a hatóságok független vizsgálatot folytattak le a kérelmező állításával kapcsolatban. Az ügyész – akinek független szemtanúktól származó tanúvallomások hiánya miatt nehéz dolga volt – meghallgatta a kérelmező és társai nyilatkozatait, s állításait összevetette a kérelmező kihallgatásának időpontjában ügyeletet teljesítő rendőröktől – beleértve azokat a rendőröket is, akik a kérelmezőt

fogvatartása során állítólag bántalmazták – származó bizonyítékokkal. Az ügyészség szembesítéseket foganatosított annak érdekében, hogy meg tudja ítélni a kérelmező és társai, illetve a rendőrök által az eseményekről adott eltérő beszámolók valóságtartalmát. Az ügyészség azonban úgy döntött, hogy nem áll rendelkezésre a rendőrök ellen elég bizonyíték ahhoz, hogy sikeresen vádat lehessen emelni ellenük. Ezért megszüntette a nyomozást.

51. A nyomozás ellenére azonban a helyzet még mindig az, hogy a hatóságok nem adtak elfogadható magyarázatot a kérelmező sérülésének okáról. Ezzel kapcsolatban a Bíróság megjegyzi, hogy amennyiben annak helye van, a Bíróság akkor is megállapíthatja a 3. cikk megsértését, ha az Állam szervei sikeresen emelnek vádat bántalmazás miatt (ld. pl., a fent említett *Selmouni* ügyet).

52. A rendelkezésre álló anyagok alapján a Bíróság arra a megállapításra jut, hogy a Kormány nem bizonyította kielégítő módon, hogy a kérelmező sérülései nem a rendőri őrizetben vele szemben foganatosított bánásmód, hanem egyéb ok miatt keletkeztek.

53. A Bíróság megismétli, hogy szabadságától megfosztott személy esetében az olyan fizikai erő használata, amelyet a személy magatartása nem tett feltétlenül szükségessé, sérti az emberi méltóságot, és az Egyezmény 3. cikkében lefektetett jogot. A nyomozás követelményei és a bűnözés elleni harc tagadhatatlan nehézségei nem igazolhatják az egyének fizikai integritását garantáló védelem korlátozását (*Tomasi v. France*, judgment of 27 August 1992, Series A no. 241-A, p. 42, § 115).

54. Tekintettel a fenti megfontolásokra, a Bíróság arra a következtetésre jut, hogy a jelen ügyben az Egyezmény 3. cikkét megsértették.

III. AZ EGYEZMÉNY 13. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

55. A kérelmező előterjesztette, hogy a rendőri bántalmazással kapcsolatos panasa tekintetében a hazai hatóságok előtt nem jutott hatékony jogorvoslathoz, s ez sérti a 13. cikket, amely kimondja:

“Bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.”

A. A kérelmező érvei

56. A kérelmező hangsúlyozta, hogy az ügyészek – akiknek kizárólagos felelősségük, hogy a rendőri túlkapasokkal kapcsolatos vádakot kivizsgálják – kettős és ellentétes szerepük következtében nem kellően függetlenek és pártatlanok: a büntetőeljárás résztvevői és egyúttal felügyelői is. Emiatt a

kérelmező állításait nem vizsgálták ki alaposan és hatékonyan, amit az is bizonyít, hogy nem vették figyelembe a kérelmező állításait alátámasztó tanúvallomásokat és az orvosszakértői véleményt, és hogy az ügyet meggyőző bizonyíték hiányára hivatkozva zárták le.

A szóban forgó időszakban a bűncselekmény áldozata nem indíthatott magánvádas eljárást akkor, ha a hatóságok nem teljesítették a panasz megfelelő kivizsgálásával kapcsolatos kötelezettségüket. Továbbá, az ügyészek vádemelést megtagadó határozata a 6. cikk alapján előterjesztett panasszal kapcsolatosan kifejtett okok miatt (ld. 70. bekezdés) nem esett bírói felülvizsgálat alá, ami jelentős mértékben csökkentette egy rendőrség elleni polgári per sikerének a lehetőségét.

B. A Kormány érvei

57. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelmező állításaival kapcsolatban hivatalból indítottak nyomozást. A meggyőző bizonyíték hiányára hivatkozó megszüntető határozat ellen eljárásjogi panasszal lehetett élni. Az eljárás során a hatóságok alaposan megvizsgálták a kérelmező állításait, nem utasították el őket azonnal. A nyomozás során számos tanút meghallgattak, a kérelmezőt szembesítették a gyanúsítottakkal, és azokkal a tanúkkal, akik a kérelmező állításaival ellentétes tartalmú vallomást tettek, továbbá orvosszakértői vélemény beszerzésére is sor került. Az összegyűlt bizonyíték azonban továbbra sem volt meggyőző, s a gyanúsítottak büntetőjogi felelősségét nem lehetett minden kétséget kizáró módon megállapítani.

58. Továbbá, bár az egyes ügyészeket feletteseik utasíthatják és ilyen módon függetlenségük nem hasonlítható a bírák függetlenségéhez, az áldozatok vagy a gyanúsítottak azonban – a rendőrségről nem is beszélve, – nem utasíthatják vagy befolyásolhatják őket. A rendőrségtől eltérően az ügyészeket nem a Kormány felügyeli, az ügyészek a Legfőbb Ügyésznek tartoznak számadással, akit a Parlament választ meg. Az ügyészség ilyen módon – egyes európai jogrendszerektől eltérően – sem az igazságügyi miniszteren, sem pedig a belügyminiszteren keresztül nem függ a Kormánytól.

59. Továbbá, a kérelmező államigazgatási jogkörben okozott kár miatt kártérítési pert indíthatott volna a rendőrség ellen, ha minden más jogorvoslatot kimerített volna. Nemcsak a büntetőeljárást megszüntető határozat, de még a vádlottat elégséges bizonyíték hiánya miatt felmentő határozat sem zárja ki a polgári felelősség megállapítását. A polgári perrendtartásról szóló törvény 4. § (1) szerint (ld. fenti 27. bek.) a polgári bíróságot nem köti a büntető bíróság ténymegállapítása. A magyar bíróságok esetjogából (ld. pl. BH2001.173, a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati ítélete) egyértelműen kitűnik, hogy a büntető, illetve a polgári felelősség megállapításához eltérő ténybeli elemek bizonyítása

szükséges. Míg a büntetőeljárásban a minden kétséget kizáró módon nem bizonyított tények nem szolgálhatnak alapul a büntetőjogi felelősség megállapításához, addig a polgári eljárásban a bírák szabadon értékelhetik a bizonyítékokat, valószínű állításokat bizonyítottként fogadhatnak el, következtetéseket vonhatnak le valamely bizonyíték meglétéből vagy hiányából, s a polgári felelősséget “megfelelően erős, világos és egybevágo következtetések fennállta” (vö. *Selmouni v. France*, *op. cit.*, § 88) esetén is megállapíthatják. Igaz, hogy a polgári eljárásban a felperesnek kell bizonyítania a jogtalan cselekmény megtörténtét, a kárt és az okozati összefüggést, a bizonyosság megkívánt foka azonban alacsonyabb, mint a büntetőeljárásban. Összegezve, az a tény, hogy a rendőrök ellen nem emeltek vádat, semmilyen negatív hatással nem volt a kérelmező polgári igényével kapcsolatos kilátásokra.

C. A Bíróság értékelése

60. Meg kell jegyezni, hogy a felek érveinek egy része a 3. cikk eljárásjogi aspektusát érinti. A Bíróság úgy tartja helyesnek, hogy a 3. cikkből folyó eljárásjogi kötelezettség állítólagos megsértését a 13. cikkel összefüggésben vizsgálja meg (ld. *Ilhan v. Turkey* [GC], no. 22277/93, §§ 92-93, ECHR 2000-VII).

61. Amint azt a Bíróság számos alkalommal kinyilvánította, az Egyezmény 13. cikke nemzeti szinten biztosít jogorvoslatot az Egyezményben védett jogok és szabadságok lényegének érvényesítésére, s a nemzeti jogrendre bízta, hogy milyen formában biztosítja e jogorvoslatot.

A 13. cikk ilyen módon azt kívánja meg a hazai jogorvoslattól, hogy az Egyezmény alapján előterjesztett “valószínűsíthető panasz” lényegével foglalkozzon és megfelelő orvoslást nyújtson, bár a Szerződő Államok rendelkeznek bizonyos fokú mérlegelési jogkörrel azt illetően, hogy milyen formában kívánnak eleget tenni az Egyezmény e rendelkezéséből fakadó kötelezettségeiknek. A 13. cikkből folyó kötelezettség terjedelme a kérelmező Egyezmény alapján előterjesztett panaszának a természetétől függően is változik. Mindenesetre, a 13. cikk által megkívánt jogorvoslatnak gyakorlatilag és jogilag is hatékonyan kell lennie (ld. többek között *Aydin v. Turkey*, judgment of 25 September 1997, *Reports* 1997-VI, pp. 1895-96, § 103).

62. A Bíróság korábban már kimondta, hogy amikor olyan alapvető fontosságú jogról van szó, mint az élethez való jog, vagy a bántalmazás tilalma, akkor a 13. cikk – kártérítés fizetésén kívül, ha annak helye van, – megkívánja, hogy olyan alapos és hatékony vizsgálatot folytassanak le, amely alkalmas arra, hogy a felelősöket azonosítsák és megbüntessék. A 13. cikk azt is megkívánja, hogy a panaszos hatékonyan részt vehessen a nyomozati eljárásban (Ld. *Kaya v. Turkey*, judgment of 19 February 1998,

Reports 1998-I, pp. 330-331, § 107). Továbbá, az Egyezmény legalapvetőbb fontosságú rendelkezéseinek számító 2. és 3. cikk megsértése esetén a rendelkezésre álló jogorvoslatok között elvileg a jogsértés miatt bekövetkezett nem vagyoni kár megtérítésének is szerepelnie kell (*Z and Others v. the United Kingdom* [GC], no. 29392/95, §§ 108-109, ECHR 2001-V).

63. A jogorvoslat hatékonysága azonban a 13. cikk szempontjából nem függ a kérelmező számára kedvező eredmény bizonyosságától (ld. *Vilvarajah and Others v. the United Kingdom*, judgment of 30 October 1991, Series A no. 215, p. 39, § 122).

64. A jelen ügyben a Bíróság megjegyzi, hogy a hatóságok készek voltak komolyan kivizsgálni a kérelmező állításait, és nem utasították el azokat azonnal. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a panasz kivizsgálása három ügyészségi szinten folyt. Továbbá, a NEKI kérésére az ügyészség újból megindította az eljárást.

65. E nyomozás során a kérelmezőt megkérdezték arról, hogy mi történt a rendőrkapitányságon. A gyanúsított rendőröket is megkérdezték, a szembesítés alkalmával a kérelmező jelenlétében is. Továbbá, tanúként a kérelmező társait és az ügyeletet teljesítő rendőröket is meghallgatták. A nyomozók orvosszakértőt is kineveztek abból a célból, hogy állapítsa meg a kérelmező sérülésének természetét és lehetséges okát, s a NEKI által előterjesztett orvosi véleményt is figyelembe vették.

66. Meg kell jegyezni, hogy a büntetőeljárást végül azért zárták le, mert nem állt rendelkezésre elég bizonyíték arra nézve, hogy a kérelmező fülsérülését a gyanúsított rendőrök okozták.

A Bíróság a maga részéről elégedett, hogy a lefolytatott nyomozás alapos volt, s alkalmas volt arra, hogy elvezessen az Állam azon képviselőinek azonosításához és megbüntetéséhez, akiket az összegyűlt bizonyítékok fényében felelősnek találnak (összehasonlítva és szembeállítva: *Labita v. Italy* [GC], no. 26772/95, §§ 130-136, ECHR 2000-IV). Továbbá, a Bíróság nem fogadja el a kérelmező arra vonatkozó állításait, hogy az ügyészség nem függetlenül és pártatlanul teljesítette feladatát.

67. Továbbá, a Bíróság nem tartja szükségesnek, hogy megvizsgálja a polgári törvénykönyv 349. § által biztosított jogorvoslat hatékonyságát, amelyet a kérelmező úgysem vehetett volna igénybe azért, mert nem terjesztett elő időben panaszt az 1996. március 6-i megszüntető végzés ellen (ld. fenti 21. és 26. bekezdéseket).

68. Ezen körülmények között a Bíróság úgy véli, hogy a kérelmező hatékony jogorvoslattal rendelkezett a 3. cikk alapján előterjesztett panasza tekintetében.

Következésképpen az Egyezmény 13. cikkét nem sértették meg.

IV. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

69. A kérelmező azt is állítja, hogy megtagadták tőle a bírósághoz fordulás jogát, amivel megsértették az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését, amely többek között kimondja:

“Mindenkinek joga van arra, hogy... törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül... hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában...”

70. A kérelmező különösen azt terjesztette elő, hogy az őt állítólagosan bántalmazó rendőrökkel szembeni vádemelést elutasító ügyészégi határozat megfosztotta attól a lehetőségtől, hogy polgári kártérítési igényével bírósághoz fordulhasson. Mivel a büntetőeljárást megszüntették, a büntetőeljárásról szóló törvény 55. § (1) alapján (ld. fenti 25. bekezdés) nem léphetett fel magánfélként az eljárásban annak érdekében, hogy kártérítési igényét érvényesítse. Továbbá, bár elméletileg lehetősége volt arra, hogy a Polgári törvénykönyv 339. § alapján kártérítési pert indítson, mivel a szóban forgó kárt egy állítólagos bűncselekmény okozta, a polgári bíróság a polgári perrendtartásról szóló törvény 152. § (1) alapján a polgári pert felfüggeszthette volna addig, amíg a büntetőjogi felelősség kérdésében döntés nem születik. Összegezve, valószínűsíthető, hogy az adott körülmények között ugyanazon tényekre alapozott vádemelés hiányában nem lehetett volna polgári pert indítani.

71. A Kormány először is emlékeztetett, hogy a 6. cikk nem biztosít jogot arra, hogy büntetőeljárást indítsanak harmadik felekkel szemben, még abban az esetben sem, ha e felek az Állam képviselői (ld. *Chizhov v. Ukraine*, no. 6962/02, 6 May 2003). Ezért a bírósághoz fordulás jogát csak az állítólagos bántalmazás következtében felmerült polgári jogi igények tekintetében kell garantálni. A jelen ügyben a kérelmező a polgári törvénykönyv 339.§-a alapján kártérítési pert, 349. §-a alapján pedig államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti pert indíthatott volna (ld. fenti 26. bek.). Ezen utóbbi esetben a rendes jogorvoslatok kimerítése a bírósághoz fordulás előfeltételét képezte. A büntetőeljárásról szóló törvény 148. § alapján a nyomozás megszüntetése ellen tett panasz (ld. fenti 25. bek.) rendes jogorvoslat, amelyet a nyomozóhatóság büntetőeljárás során elkövetett cselekedetei vagy mulasztásai következtében felmerült kártérítési igény érvényesítését megelőzően ki kell meríteni. A jelen ügyben a kérelmező nem élt időben ezzel a jogorvoslati lehetőséggel, ezért elveszítette azt a lehetőséget, hogy polgári jogi igényeinek elbíraltatása érdekében bírósághoz forduljon.

72. A Bíróság számára az olyan kártérítési per, amelyet a kérelmező a rendőrség állítólagos bántalmazása miatt indít, “polgári jogi jogai...tárgyában” hozott határozatnak minősül. Ezen ok miatt a 6. cikk 1.

bekezdése alkalmazható (ld. *Assenov and Others v. Bulgaria*, judgment of 28 October 1998, *Reports* 1998-VIII, p. 3292, § 110).

A Bíróság továbbá megjegyzi, a kérelmező nem tagadja, hogy a Polgári törvénykönyv 339. § alapján lehetősége lett volna arra, hogy polgári bíróság előtt eljárást indítson. Fenntartja azonban, hogy a pert a Polgári perrendtartásról szóló törvény 152. § (1) alapján a bíróság felfüggeszthette volna.

Ezen utóbbi tekintetben a Bíróság észrevételezi, hogy a 152. § (1) alapján a polgári bíróságoknak jogukban áll, de nem kötelességük, hogy a büntetőeljárás tárgyát képező előzetes kérdés eldöntéséig felfüggeszék az eljárást. Továbbá, a polgári perrendtartásról szóló törvény 3. § (5) széles körű mérlegelési jogkört biztosít a polgári bíróságok számára a bizonyítékok kiválasztása és értékelése tekintetében. A polgári perrendtartás releváns szabályainak alkalmazásával kapcsolatos bizonytalanságot meg lehetett volna szüntetni, ha a kérelmező kártérítés iránti pert indított volna. Mivel ezt nem tette meg, az ilyen per lehetséges kimenetelével kapcsolatos kérelmezői beadványok csupán spekulációnak tekinthetők.

Továbbá, meg kell jegyezni, hogy a kérelmező saját hibájából nem terjesztett időben elő panaszt a 148. § alapján, s ez a mulasztás elzárta őt annak lehetőségétől, hogy a polgári törvénykönyv 349. § alapján, államigazgatási jogkörben elkövetett kár miatti felelősség megállapítása céljából, bírósághoz fordulhasson.

Ezen körülmények között nem lehet azt mondani, hogy a kérelmező nem fordulhatott bírósághoz, vagy hogy megfosztották őt attól, hogy a bíróság tisztességesen hozzon határozatot polgári jogai tárgyában.

73. Következésképpen az Egyezmény 6. cikkét nem sértették meg.

V. AZ EGYEZMÉNY 14. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

74. A kérelmező panaszolta, hogy bántalmazása és a hatóságok által lefolytatott eljárás azt mutatja, hogy etnikai származása miatt megkülönböztetést szenvedett el, amely ellentétes az Egyezmény 3. és 13. cikkével együtt olvasott 14. cikkel.

A 14. cikk kimondja:

“A jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.”

75. A kérelmező előterjesztése szerint a gyanúsított rendőrök tisztában voltak azzal, hogy a kérelmező roma származású. Azt állította, hogy a

magyar rendőrség roma származású személyekkel szembeni megkülönböztető magatartását számos dokumentum alátámasztja. Idézte az egyik rendőrt, aki azt mondta neki, amikor elhagyta a rendőrkapitányságot, hogy: “Mondd meg a miskolci cigányoknak, hogy jobban járnak, ha nem teszik be a lábukat Orosházára”.

76. Előzetes kifogásként a Kormány rámutatott, hogy a kérelmező az Egyezmény 35. cikkének 1. bekezdésében foglalt követelménnyel szemben elmulasztotta a hazai jogorvoslatok kimerítését, mivel a hazai eljárásban nem tett panaszt amiatt, hogy bántalmazása etnikai indíttatású volt. A lehetséges rasszista indítékra sem a kérelmező által az 1995. november 30-i határozat elleni előterjesztett panasz, sem pedig a NEKI által 1998 augusztusában benyújtott panasz nem utalt.

77. Továbbá, semmilyen bizonyíték nem támasztja alá a kérelmező azon állítását, hogy az őt kihallgató rendőrök tudatában voltak etnikai származásának, és hogy magatartásukat ez határozta meg. A Kormány észrevételezte, hogy ezzel kapcsolatos érveit a kérelmező csupán azokra a kijelentésekre alapozta, amelyek szerint a magyar társadalom, és különösen a rendőrség, előítéllettel viseltetik a romákkal szemben. A Kormány azonban úgy véli, hogy ilyen általános kijelentésekkel nem igazolható az a következtetés, hogy etnikai származása miatt a rendőrség hátrányosan megkülönböztette a kérelmezőt. Ilyen esetekben “minden kétséget kizáró bizonyíték” szükséges, ami származhat megfelelően erős, egyértelmű és egybevágó következtetések, vagy hasonló, meg nem cáfolt ténybeli vélelmek együttes fennállásából (ld. *Velikova v. Bulgaria*, no. 41488/98, ECHR 2000-VI; *Anguelova v. Bulgaria*, no. 38361/97, ECHR 2002-IV). Bár bizonyos következtetések levonhatók a kérelmező által felhozott azon általános információkból, amelyek szerint léteznek diszkriminatív magatartási beállítódások, e következtetések nem elégségesek ahhoz, hogy a 14. cikk jelen ügyben történt megsértését meg lehessen állapítani, arra is figyelemmel, hogy a rendőr állítólagos kijelentésével kapcsolatos kérelmezői állítást a kérelmező mellett tanúskodó tanúk vallomásai nem támasztják alá.

78. Azzal kapcsolatosan, hogy a kérelmező bántalmazásra vonatkozó állításait a hatóságok rasszista indíték miatt nem vizsgálták ki, a Kormány hangsúlyozta, hogy a kérelmező csak általános információkat hozott fel állításának alátámasztására.

79. A Bíróság úgy véli, nem szükséges megvizsgálni, hogy a 14. cikk alapján tett panasz tekintetében a kérelmező kimerítette-e a hazai jogorvoslati lehetőségeket. A Bíróság véleménye szerint, és az ügyiratban foglalt anyagokra tekintettel, a kérelmező nem valószínűsítette azon állítását, hogy az általa hivatkozott, Egyezményben biztosított jogok élvezete során megkülönböztetést szenvedett el (összevetve és szembeállítva: *Nachova and Others v. Bulgaria* nos. 43577/98 and 43579/98, §§ 155 - 175, ECHR 2004-).

Következésképpen, az Egyezmény 3. és 13. cikkeivel együtt olvasott 14. cikket nem sértették meg.

VI. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

80. Az Egyezmény 41. Cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

81. A kérelmező azt állította, hogy a sérelmezett incidens következtében gyakorlatilag minden lehetőséget elveszített arra, hogy megfelelő munkát kapjon, s hogy szociális juttatásokból kell megélnie. A jelenlegi havi jövedelme és egy magyarországi fizikai munkás átlagos havi jövedelme közötti különbség összege az incidens időpontjától 62. életévének – amely Magyarországon átlagos nyugdíjkorhatárnak számít – eléréséig számítva 11.668.636 forintot tesz ki. A kérelmező ezt az összeget anyagi kárként követelte.

82. A rendőri bántalmazás következtében elszenvedett fizikai és lelki megrázkódtatás miatt a kérelmező 5 millió forintot követelt.

83. A Kormány túlzottnak találta a kérelmező igényét.

84. A vagyoni kárt illetően a Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmező munkaképességének csökkenését pontosan meg nem határozott mértékben (ld. fenti 20. bek. vége) elszenvedett fülsérülése okozta. Bár nincs közvetlen okozati kapcsolat az elszenvedett bántalmazás, és a kérelmező által halláskárosodása miatt elszenvedett jövedelem-kiesés között, a Bíróság elfogadja, hogy állapota miatt a kérelmező bizonyos mértékű vagyoni kárt szenvedett, s ilyen címen 4.000 euró megítélését tartja méltányosnak a kérelmező számára.

85. A nem vagyoni kárt illetően a Bíróság úgy találja, ésszerűen feltehető, hogy a rendőri bántalmazás által okozott megrázkódtatás és szenvedés miatt a kérelmező nem vagyoni kárt szenvedett. Méltányossági alapon ítélve a Bíróság 10.000 eurót ítél meg a kérelmező számára ilyen címen.

B. Költségek és kiadások

86. A kérelmező 6.000 eurót kért a kérelem benyújtásának időpontjáig terjedő jogi képviselő költségeinek megtérítésére, 2.000 eurót követelt az elfogadhatósági határozat meghozataláig, újabb 2.000 eurót az érdemről hozott ítélet meghozataláig, további 1.000 eurót pedig a békés rendezéssel

kapcsolatos tárgyalások keretében teljesített jogi képviselő költségének a megtérítésére. Ezen összegeket állítása szerint 25%-os általános forgalmi adó terheli. A kérelmező előterjesztett egy ügyvédjével 2003. június 29-én kötött megállapodást, amely szerint a kérelmező csak akkor köteles a jogi képviselő költségeit megtéríteni, ha az ügy sikeresen zárul le, s ha a Bíróság igazságos elégtételt és költségtérítést ítél meg számára.

87. A Kormány túlzottnak találta a kérelmező követeléseit.

88. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak akkor jogosult költségei és kiadásai megtérítésére, ha bizonyítja, hogy e költségek ténylegesen és szükségszerűen felmerültek, s összegüket tekintve ésszerűek. A jelen ügyben a birtokában lévő információkra és a fenti kritériumokra figyelemmel a Bíróság ilyen címen 3.000 euró megítélését tartja ésszerűnek az Egyezményrel kapcsolatos eljárás során felmerült költségek megtérítésére.

C. Késedelmi kamat

89. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG

1. Egyhangúlag *elutasítja* a Kormány előzetes kifogását, amely az Egyezmény 3. cikke alapján benyújtott panasz tekintetében a hazai jogorvoslatok kimerítését hiányolja;
2. 4 szavazattal 3 ellenében *megállapítja*, hogy az Egyezmény 3. cikkét megértették;
3. Egyhangúlag *megállapítja*, hogy az Egyezmény 13. cikkét nem sértették meg;
4. Egyhangúlag *megállapítja*, hogy az Egyezmény 6. cikkét nem sértették meg;
5. Egyhangúlag *megállapítja*, hogy az Egyezmény 3. és 13. cikkével együtt olvasott 14. cikket nem sértették meg;
6. 4 szavazattal 3 ellenében *megállapítja*,
  - (a) hogy az alperes Kormány attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, az alábbi összegeket fizeti ki a kérelmező

számára az alperes Állam nemzeti valutájában, a kifizetéskori átváltási árfolyam alkalmazásával:

- (i) 4.000 eurót (négyezer eurót) vagyoni kár tekintetében;
- (ii) 10.000 eurót (tízezer eurót) nem vagyoni kár tekintetében;
- (iii) 3.000 eurót (háromezer eurót) a költségek és kiadások tekintetében;
- (iv) és az ezen összegeket esetlegesen terhelő adók összegét.

(b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a kifizetés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális hitelkamatát három százalékponttal meghaladó mértékű kamat fizetendő a fenti összegek után;

7. *Elutasítja* a kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos többi követelését.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2004. július 20-án a Bírósági Szabályzat 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

S. DOLLÉ
hivatalvezető

J.-P. COSTA
elnök

Az Egyezmény 45. cikke 2. bekezdésével, és a Bíróság eljárási szabályzata 74. § 2. bekezdésével összhangban Baka úr alábbi, Jungwiert és Butkevych urak által is támogatott, részben eltérő véleménye az ítélethez csatolva található.

J.-P.C.
S.D.

BAKA BÍRÓ JUNGWIERT ÉS BUTKEVYCH BÍRÁK ÁLTAL TÁMOGATOTT RÉSZBEN ELTÉRŐ VÉLEMÉNYE

Kollégáim többsége a Kamarában helyesen mutatott rá arra, hogy a Bíróság jól megalapozott esetjoga szerint amennyiben egy személyt egészségesen vesznek őrizetbe, de szabadon bocsátásakor sérüléseket találnak rajta, akkor az Államnak kell elfogadható magyarázattal szolgálnia a sérülések keletkezését illetően, s hogyha ezt nem teszi meg, akkor az ügy egyértelműen a 3. cikk hatálya alá esik (ld. *Tomasi v. France* judgment of 27 August 1992, Series A no. 241-A, pp. 40-41, §§ 108-111, és *Ribitsch v. Austria* judgment of 4 December 1995, Series A no. 336, pp. 25-26, § 34).

Ilyen esetekben – helyesen – a bizonyítási teher megfordul, s a hatóságoknak kell bizonyítaniuk, hogy a rendőrség, vagy adott esetben a börtönhatóság, nem felelős a fogvatartott által fogvatartása során elszenvedett sérülésekért. Más szavakkal, a Kormánynak elfogadható alternatív magyarázatot kell adnia minden olyan sérülésre, ami nem volt a fogvatartotton akkor, amikor az Állam képviselőinek ellenőrzése alá került, de *szabadon bocsátásakor* rajta volt.

A jelen ügyben azonban a körülmények teljesen eltérőek. A kérelmező elhagyta a rendőrkapitányság épületét, ahol állítólag bántalmazták. Az állítólagos incidens estéjén nem kért orvosi segítséget. Másnap sem. Csak két nappal később ment orvoshoz. Véleményem szerint nem a Kormánynak kell magyarázatot adnia egy olyan sérülésre, amelyet a kérelmező a szabadon bocsátása és az orvoshoz fordulása közötti időszakban bármikor elszenvedhetett. A kérelmezőnek szabadon bocsátását követően azonnal jelentenie kellett volna a hatóságoknak sérüléseit, s késedelem nélkül orvosi szakvéleményt kellett volna beszereznie. Ha valaki ezt elmulasztja, vagy késedelmesen teszi meg, akkor el kell fogadni, hogy az ilyen személynek jelentősen csökken az esélye arra, hogy valószínűsítse fogvatartása alatt elkövetett bántalmazását, s nagyon nehéz, sőt lehetetlenné teszi a független nyomozóhatóság számára, hogy felderítse a valós tényállást.

Véleményem szerint a jelen ügyben pontosan ez történt. Az állítólagos bántalmazásnak nem volt szemtanúja, s a későbbi szigorú és alapos hazai nyomozás ellenére (ld. az ítélet 64-66. bekezdését) sem lehetett minden kétséget kizáró módon megállapítani, hogy a kérelmezőt bántalmazta-e a rendőrség. A jelen ügyben meghozott ítélet arra kötelezi a Kormányt, hogy a Bíróság számára megnyugtató magyarázatot adjon a kérelmező sérüléseinek okát illetően, bár a sérülések szabadon bocsátása után is keletkezhetnek. Úgy érzem, hogy ezzel a Bíróság indokolatlanul kiterjeszti azt a sokkal szigorúbb felelősségi szabályt, amit a fogvatartás ideje alatt elszenvedett sérülések tekintetében kell alkalmazni a fogvatartás utáni időszakra, amelyről a hatóságok csak korlátozott információval rendelkeznek, s amely tekintetében felelőségük is sokkal korlátozottabb. A kiterjesztett felelőség és a fordított bizonyítási teher alkalmazása azt

jelentené, hogy a hatóságoknak rendkívül korlátozott lehetőségük lenne arra, hogy kimentsék magukat a fogvatartás alatt elkövetett bántalmazással kapcsolatos állítások alól olyan esetekben, amikor a kérelmező csak késve kéri sérülései orvosi megerősítését, és semmilyen erőfeszítést nem tesz annak érdekében, hogy szabadon bocsátásakor bizonyítsa vagy jelentse, hogy sérüléseket szenvedett.

A fenti megfontolásokon túl a jelen ügyben én nem látok olyan okot, amely indokolná a hazai hatóságok által a kérelmező panasa nyomán levont következtetéstől eltérő következtetés levonását, vagy amely a rendelkezésére álló dokumentumok alapján lehetővé tenné a Bíróság számára annak minden ésszerű kétséget kizáró – amint azt az Egyezmény 3. cikke megkívánja – megállapítását, hogy a kérelmező sérüléseit a kérelmező állításainak megfelelően a rendőrség okozta.

Bár a hazai hatóságok ténymegállapító tevékenysége nem korlátlan, s a Bíróság felülvizsgálata alá esik, a hazai hatóságok általában jobb helyzetben vannak a tények megállapítása szempontjából. A Bíróságnak nem az a feladata, hogy átvegye a hazai hatóságok szerepét, amelyek általában jobb helyzetben vannak az ügy releváns tényeinek a megítéléséhez. A Bíróság szerepe inkább az, hogy az Egyezmény alapján felülvizsgálja a hazai hatóságok által jogkörük gyakorlása során hozott határozatokat (c.f. *Tkácik v. Slovakia* (dec.), no. 42472/98, 14 October 2003; *Farkas v. Hungary* (dec.), no. 31561/96, 2 March 2000; *Bronda v. Italy*, judgment of 9 June 1998, *Reports* 1998-IV, p. 1491, § 59).

A jelen ügyben a hatóságok független nyomozást folytattak le az állítólagos bántalmazással kapcsolatban, meghallgattak minden fellelhető tanút, s határozatukban megindokolták, hogy miért nem emelnek vádat a kérelmező bántalmazásával gyanúsított rendőrök ellen. A nyomozás tagadhatatlanul alapos volt. Az ügyben folytatott első nyomozás lezárása után két évvel a NEKI kérésére a hazai hatóságok újból megindították a nyomozást, bár ez nem volt törvényi kötelezettségük.

Az alapos nyomozás ellenére a nyomozóhatóság nem tudta megállapítani, hogy a kérelmezőt bántalmazták-e rendőrségi fogvatartása során. A hazai hatóságoknak megvolt az az előnyük, hogy közvetlen kapcsolatban álltak az összes érintett személlyel, s abban a felbecsülhetetlenül előnyös helyzetben voltak, hogy közvetlenül az események után vizsgálhatták meg a tanúvallomásokat és a bizonyítékokat. Véleményem szerint a Bíróság nem tekinthet el az ügyészségnek a rendőrök elleni ügy gyenge pontjaival kapcsolatos független értékelésétől, és attól a következtetéstől, hogy a bizonyítékok alapján nem lehetett sikeresen vádat emelni.

A fenti megfontolások alapján sajnálattal állapítom meg, hogy nem értek egyet a Bíróság többségével abban, hogy a jelen ügyben megsértették az Egyezmény 3. cikkét.